

адміністрації – 6 %; розв'язування проблемних ситуацій – 4%, нічого корисного – 4%; немає відповіді – 38%.

5. Оцінка роботи органів студентського самоврядування: 34% - добре; 36% - задовільно; 20% - незадовільно.

67% опитаних студентів не змогли назвати прізвища своїх студентських лідерів.

92% опитаних студентів не обізнані з питаннями, які обговорювались на Всеукраїнському студентському форумі у травні 2007 року (м.Київ).

88% респондентів не подали пропозицій щодо удосконалення роботи органів студентського самоврядування.

Отже ефективній діяльності органів студентського самоврядування в університеті сприятиме: забезпечення органів студентського самоврядування належними умовами для роботи (окрема кімната, оргтехніка, телефон); допомога у створенні власних засобів масової інформації; створення електронної бібліотеки, яка б роз'яснювала та забезпечувала інформацією органи студентського самоврядування, створення на університетському та на факультетських сайтах веб-сторінки органів студентського самоврядування; проведення науково-практичних конференцій з проблем студентського самоврядування з участю представників студентського самоврядування вищих навчальних закладів України та представників Європейських навчальних закладів; сприяння розвитку різноманітних форм та методів роботи органів студентського самоврядування та забезпечення підтримки їх ініціатив у всіх сферах діяльності. Розвинуте студентське самоврядування може стати тим додатковим фактором, що сприяє гармонійному розвитку навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон про вищу освіту //Освіта. – 2002. – 20-27 лютого.
2. Ніколаєнко С. Розвиток студентського самоврядування важливий чинник забезпечення якості вищої освіти //Освіта України. – 2007. - 8 травня.
3. Ніколаєнко С. Оновлення освітнього і наукового простору – наше найперше завдання //Пост методика. – 2005. – № 2(60). – С.28-30.

О.П. Колісник

Луцьк

ДУХОВНИЙ САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ

Постановка проблеми. Питання саморозвитку особистості нині актуальні в світі і в Україні. На кожне із ключових слів назви нашого розгляду в психології не існує єдиної концепції; ми пропонуємо свій погляд на поставлену проблему. Проблема саморозвитку особистості актуальна завжди і майже для кожної людини; вона передбачає самоактивність по нарощенню можливостей породження продуктивних життєвих актів.

Розгляд проблеми. Потік життя і психіки не знає зупинок, але рефлексивна свідомість людини віддзеркалює дійсність у відносно стабільних, стереотипних та дихотомічних, поняттях, котрі ніби ігнорують зміни та відмінності. Дійсна понятійна суперечливість покладається в світ у вигляді революційної зміни парадигмальної картини світу, котра буває не часто. Віра в одного із дихотомічних постулатів при вибудові власної картини світу відрізняє людей як різномисльців, що часто призводить до світоглядних конфліктів, так як дійсний вибір обумовлюється не логікою, а переживанням його вартості як смислу. Світоглядні позиції опонентів, які виражені ними в дихотомічних поняттях, проявляються у зовнішній боротьбі альтернатив, котра може забезпечити як науково-технічний прогрес та автономію особистості(з одного боку), так і відсторонення цієї особистості від світу, спільноти, іншої людини, самої себе(з другого боку). Переможна позиція є часом стає світоглядною парадигмою, котра виявляє себе в життєвих актах індивідів неусвідомленим культурним стереотипом, котрий спочатку

може допомагати прогресу спільноти, але з часом може стати парадигмальним гальмом. Окрема спільнота відрізняється від сусідів ієрархією вартостей та стереотипом поведінки.

Саморозвиток, на наш погляд, є наслідком нарощення міри безпосередності контакту з надособистісними вартостями, а також побічним продуктом пасіонарної реалізації надособистісних смислів в надситуативних та наднормативних життєвих актах.

Особистість можна визначити як спонтанну ієрархію смислів, котра реалізується у породженні відповідних собі життєвих актів. Спільнота і окрему особистість розвиваються як через конфлікт в ієрархії смислів, так і через їх гармонію. Розв'язка боротьби смислового тезису з антитезисом в ієрархії вартостей(у спільноти) чи смислів(у особистості) вимагає рефлексивного самоусвідомлення в поняттях, постановки мети та вольового зусилля при породженні нового життєвого акту, а також підкріплення кінцевим результатом; таке вирішення конфлікту задає динаміку в породженні життєвих актів, але розсудково-логічний синтез альтернатив породжує нову суперечність як у самосвідомості, так і у світі стосунків з собою, з іншою людиною, з природою.

На наш погляд рушієм саморозвитку особистості є духовний розвиток, тому дослідження і пізнання духовного розвитку для нас є необхідним шляхом.

Духовний розвиток як міра переживання безпосередності контакту з надособистісними смислами веде до розуміння відносності світоглядних парадигм, до негеоцентричної драбинки спільнотних вартостей та особистісних ієрархій смислів, а також до діяльно-гармонійного виявлення в життєвих актах як спонтанної драбинки вартостей спільноти, так і самодійної ієрархії смислів особистості.

Духовний поступ відбувається не в напрямку нарощення дискретно-дискурсивного знання про світ. Духовний досвід здобувається людиною шляхом відсторонення від всього неприродного та розвитку безпосереднього пізнання свого внутрішнього світу. Цей духовний досвід спрямований на становлення самоконтролю, який є незалежним від соціального контролю. Прямий зв'язок людини з її власним внутрішнім світом виявляється безпосереднім контактом з надособистісними смислами, які цілісно активують непідвладний рефлексивній волі внутрішній потенціал.

Методи трансперсональної психології відкривають різні рівні несвідомого: перший рівень являє собою індивідуальне несвідоме, яке відкрите З.Фрейдом і яке замкнене на біографії індивіда; другий рівень відповідає юнгіанському розумінню архетипів, колективного несвідомого і згадам про період до народження і про процес народження; третій рівень пов'язаний з власне трансперсональними переживаннями. Змінені стани психіки є характерною ознакою надсвідомості; вони знімають патологічні симптоми в життєдіяльності особистості.

Традиційний онтогенез характеризується соціальним контролем, котрий здійснюється через опосередкування породження життєвих актів окремою людиною знаковими системами культури, з якою цей індивід себе ідентифікує, в котрих задовано соціальний досвід виживання та повноцінного життя спільноти певної історичної доби і на конкретних теренах.

Нетрадиційний онтогенез характеризується наростанням переживанням безпосередності контакту з надособистісними межовими вартостями, котрі особистість привласнила, трансформувала у надособистісні смисли, для реалізації котрих вона пасіонарно породжує надособистісні життєві акти, внутрішньо підтримані піковими переживаннями, що перетворює взаємодію особистості із світом у духовний потік і що часто вібувається у змінених станах психіки.

При нетрадиційному онтогенезі окрема особистість є головною цінністю для іншої особистості і для спільноти, які поважають її незаперечне право на життя, адаптацію, власність, пізнання, свободу, саморозвиток. Принципові засади нетрадиційного духовного розвитку особистості розглядали Р.Асанджолі, К.Гольдштейн, С.Гроф, А.Гхош, К.Домбровський, К.Кастанеда, А.Маслоу, Р.Мей, В.Налімов, Г.Олпорт, Ф.Перлз, В.Райх,

Рам Дас, К.Роджерс, Ч.Тойч, К.Уїлбер, Р.Уолш, А.Уотс, В.Франкл, К.Юнг. Вони на практиці цікавилися можливостями людини і їх розвитком, виявили великий спектр незадіяних буденною свідомістю продуктивних станів психіки, спостерігали різні змінені стани психіки, класифікували і описали їх в руслі власних концепцій, кваліфікували їх як загальні моменти нетрадиційного розвитку, як становлення духовності, під якою розуміли здатність переживання безпосереднього контакту з надособистісними вартостями, здатність до переживання їх у вигляді смислів. В своїх дослідженнях вони прагнули дати відповіді на запитання: “Якою взагалі може бути здорова психіка? Яких ступенів розвитку може досягнути психіка? Якою буде особистість вищих ступенів духовного розвитку?”

Психіка уже ставшої здорової людини не є одноплосинним утворенням; вона в умовах соціального життя тече трьома потоками: безсвідомим буттєвим, свідомим рефлексивним та надсвідомим духовним. Потоки ці в ході онтогенезу та соціалізації постають неодноразово(сукцесивно), але з певного вікового моменту, у ставшої зрілої особистості, можуть текти одночасно(симультанно), при чому в ході онтогенезу кожний наступний та більш пізній підпорядковує собі попередні та більш ранні.

Буттєвий потік є онтогенетично першим і має безсвідомий зміст; рефлексивний потік розвивається із буттєвого і має усвідомлену семантику; духовний потік розвивається із перших двох, є зверхсвідомим, інсайтно-інтуїтивним та холистичним. Наступний розгляд присвячено взаємодії потоків психіки.

Потоки відрізняються духовним розвитком людини. Під духовним розвитком ми розуміємо міру переживання безпосередності контакту із надособистісними вартостями, котрі людина привласнила та трансформувала в смисли. В поняття „духовність” в узькому розумінні терміну ми вкладаємо міру переживання безпосередності контакту з надособистісними смислами, такими як Гідність, Свобода, Справедливість; Любов, Добро, Правда; Істина, Краса, Творчість; Космос, Зверхсмісл, Бог. Ця міра наближення та зв'язку з надособистісними смислами виражає себе в ступенях духовного розвитку особистості, яких у кожному з трьох потоків по чотири.

Буттєвий потік психіки має в собі психофізіологічний(тваринне безсвідоме), психоархетипний (загальнолюдське безсвідоме), психоонтичний(індивідуальне безсвідоме) та психоментальний(соціальнокультурне безсвідоме) ступені розвитку.

Рефлексивний потік психіки складається з психопрактичного, психогностичного, психосоціального та егопсихічного(егодинамічного) ступенів духовного розвитку.

Духовний потік психіки першими у науковій психології почали системно розглядати Р.Асанджолі, С.Гроф, В.Дільтей, А.Маслоу, А.Менегетті, Г.Олпорт, Ф.Перлз, К.Роджерс, Е.Шпрангер, К.Г.Юнг(цей потік характеризується високим розвоєм зверхсвідомих психічних ходів, які активують неординарні психічні процеси з колективного безсвідомого буттєвого потоку психіки.

Духовний потік репрезентований психоіндивідуальним, психогуманним, психохолістичним та психотрансперсональним ступенями розвитку.

Особистість психогуманного ступеня духовного розвитку, в якому смисловим полем для одної особистості став внутрішній світ іншої особистості. була межею розгляду західної наукової психології першої половини двадцятого століття, яка розвивалася в руслі парадигми світорозуміння і світодіяння, заданої Арістотелем, Ф.Беконом, Г.Галілеєм, Р.Декартом, І.Ньютоном, О.Кантом, В.Вундтом, І.Сеченовим, І.Павловим, Д.Уотсоном, Б.Скіннером, яка сповідувала і нині сповідує природничонауковий детермінізм, відкидала і нині відкидає категорію “самодійність”, залишала і тепер залишає змінені стани психіки поза своєю увагою.

Інтуїтивне осягнення життєвої ситуації як цілісного образу, спонтанна творча взаємодія з світом, в котрій немає суб'єкт-об'єктного протиставлення та логічно-понятійного структурування дійсності виявляється в породженні гармонійно-холістичних

життєвих актів, котрі мають процесуальну внутрішню підтримку та в котрих немає насильства над природою, іншою людиною та над собою.

Духовні практики, якщо ними займатися системно і регулярно, розвивають континуально-інтуїтивний духовний потік психіки, який розкриває здатність холістичного, периферійного інсайту обставин. Коли людина через свій дискретно-дискурсивний рефлексивний потік прагне вольовим чином регулювати породженням життєвих актів на основі конвенційних норм та стереотипних оцінок обставин, то на основі континуально-інтуїтивного духовного потоку психіки вона породжує адекватно і спонтанно надситуативні та наднормативні життєві акти тут-і-тепер та без будь-якого самопримусу.

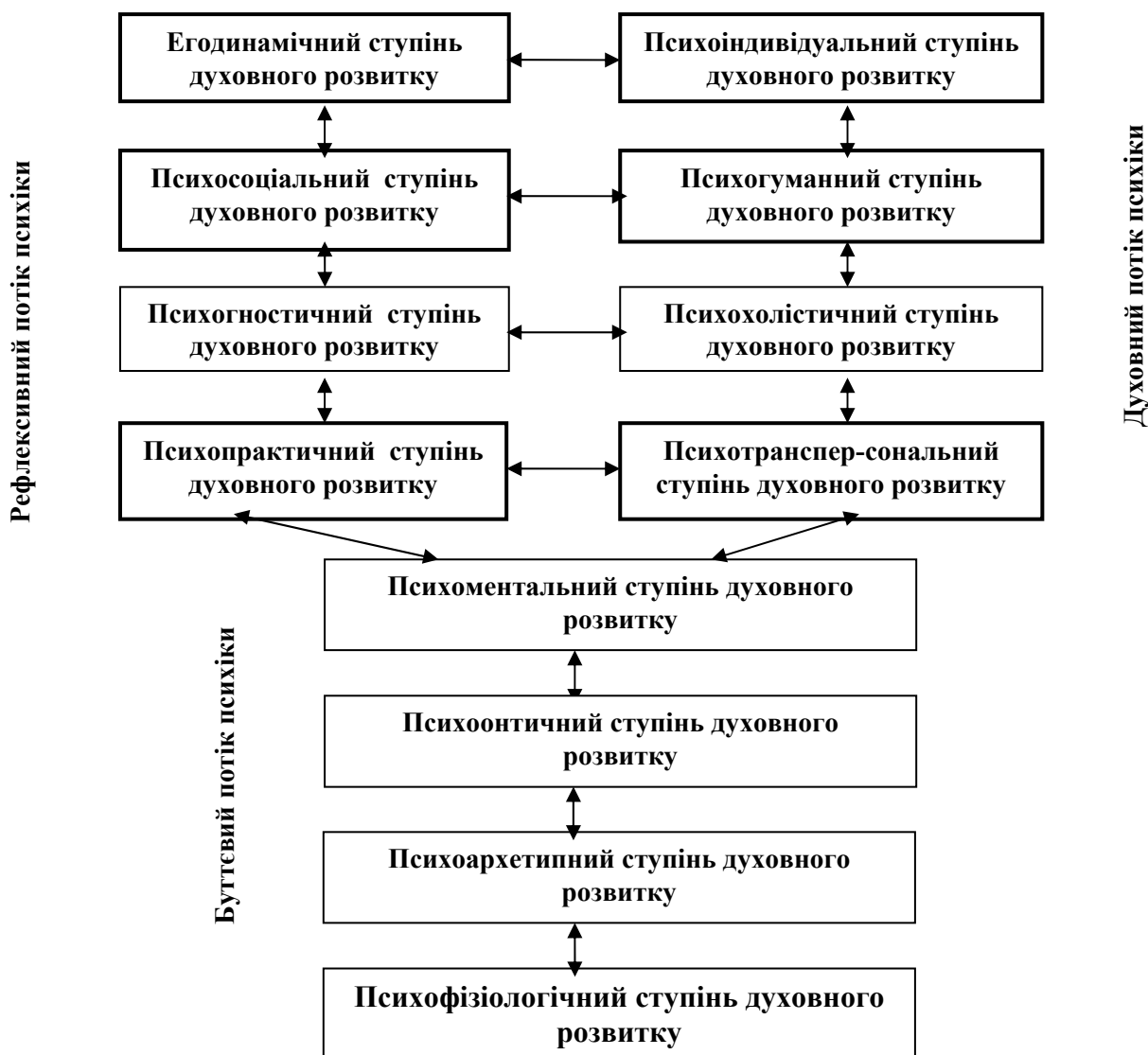

Схема засад саморозвитку особистості за О.П.Колісником

Кожний ступінь духовного розвитку характеризується своїм смисловим полем; своїм переломним переживанням; своєю принципово новою метою як новим ідеальним смислом, який ще не увійшов у ієрархію смислів і тому має нестачу спонування для породження життєвого акту; своїм психічним механізмом саморозвитку особистості; своїм набором методик і технік для цілеспрямованої постановки потрібного психічного механізму саморозвитку; своєю концепцією особистості.

Кожний наступний вищележачий ступінь перевершує, але має в своєму складі, нижчепокладені. Наступний розгляд присвячений розгляду взаємодії потоків психіки.

Люди завжди знаходяться в рухові до життєво важливих смислів, коті творять інтенційні смислові поля. Житєві смисли в значній мірі є предметом вибору, тому людина може планувати породження життєвих актів і нести відповідальність за свій життєвий шлях.

Будь-який ступінь духовного розвитку характеризується своїм смисловим полем, котре екзистенційним переживанням з'єднує особистість із світом в кожному конкретному житті; своїм переломним переживанням, котре або мимовільно та компульсивно змінює смислове поле на більш духовно нижче, або ж вимагає від особистості творення більш духовно високого смислового поля та спочатку вольового зусилля для його реалізації на життєвому шляху; своєю принципово новою метою як новим ідеальним смислом, котрий ще не увійшов у присутню ієрархію смислів і тому має дефіцит спонукання для спонтанного породження відповідного ведучому найзагальнішому смислу життєвого акту; своїм психічним механізмом саморозвитку особистості, котрий поступово переводить вольове породження життєвого акту, відповідного ведучому сенсу ієрархії смислів, в спонтанне; своїм набором методик і технік, уже наявних у практичній психології, для цілеспрямованого становлення потрібного психічного механізму саморозвитку особистості; своєю концепцією особистості, також уже існуючою серед теорій особистості.

Висновки. В ході духовного саморозвитку особистості як поступального саморуку по ступенях духовного розвитку її смислове поле невідворотно має змінюватися. Переміна смислового поля призводить до перебудови ієрархії смислів та всієї структури особистості. На новому ступені духовного розвитку особистість не лише інакше усвідомлює світ, своє колишнє та прийдешнє, свої цілі та дії, а і породжує відповідні новим ведучим сенсам перебудованої ієрархії смислів життєві акти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришина Л.В. Психология конфликта. –СПб.: Питер.2001.-464с.
2. Гроф С. Духовный кризис: Статьи и исследования. –Пер. с англ.-М.:МТИ,1995.-256с.
3. Гроф С. За пределами мозга. Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии.-М.: Центр “Соцветие”, 1992.—336с.

В.Ф. Моргун
Полтава

ДЕ ЗНАХОДИТЬСЯ КРАЩА ШКОЛА В УКРАЇНІ І ЧОМУ ВОНА ТАКА?

*Російському Міжнародному конкурсу імені А. С. Макаренка
на кращий освітній заклад, що поєднує навчання
з продуктивною діяльністю дітей,
та 70-річчю з дня народження О.А.Захаренка
присвячується*

Якнайкраща в Україні школа по використанню педагогічного потенціалу регіону знаходиться за адресою: хутір Сахнівка, Корсунь-Шевченківського району Черкаської області. Про неї написано багато статей і дві книги. Автор першої «Школа над Россю» [2] – директор школи Олександр Антонович Захаренко (у співавторстві), який очолював її більше 30 років і помер шість років тому, не доживши до 65-ліття. Друга («Лелеки над Сахнівкою») належить перу письменника К. К. Світличного [9]. Обидві видані українською мовою, вийшли мізерними тиражами, і адреса кращої школи залишається загадкою навіть для більшості освітян України. Сахнівку можна знайти в 70-ти кілометрах від Черкас, якщо рухатися у бік Києва.